

آموزش پیش از ازدواج (دوران عقد)

مقدمه

عقد به معنای بستن، گره بستن، استوار کردن پیمان و عهد بستن است. زن و مردی که با یکدیگر عقد ازدواج می‌بندند در واقع با یکدیگر پیوند برقرار می‌کنند و برای زندگی مشترک باهم پیمان می‌بندند.

تعریف دوران عقد

برخلاف تعریف نامزدی، تعریف عقد از نظر بیشتر مردم تعریف مشخص و واحدی دارد. هرچند برخی از افراد در سال‌های اخیر دوران عقد را با دوران نامزدی اشتباه گرفته‌اند، اما دوران عقد به دورانی گفته می‌شود که با عقد ازدواج آغاز می‌شود و با شروع زندگی مشترک و رفتن زیر یک سقف پایان می‌یابد.

عقد ازدواج یک پیمان سه گانه است که شامل عقد شرعی، عقد قانونی و عقد اجتماعی می‌شود. منظور از عقد شرعی همان صیغه عقد دائم است که شرع مشخص کرده است و در واقع زن و مرد به نام خدا و با

رامش نشاط

مسئول دبیرخانه
فصلنامه بهورز

خاطره بره مقدمه

عضو هیات تحریریه
فصلنامه بهورز

اهداف آموزشی

امید است خوانندگان محترم پس از مطالعه:

- دوران عقد را تعریف کنند.
- مشکلات و مسایل دوران عقد را فهرست کنند.
- موضوعات فردی و بین فردی را بیان کنند.
- موضوعات بین خانواده‌ها را شرح دهند.

اهداف و کارکردهای آشنایی در عین تداوم، عمیق تر و شفاف تر شود، دوران عقد هم باعث می شود که اهداف و کارکردهای نامزدی در عین تداوم، عمیق تر و شفاف تر شود.

اما دوران عقد، علاوه بر موارد یاد شده، سه ضرورت و کارکرد مخصوص به خود را نیز دارد. این سه مورد عبارتند از: آمادگی اقتصادی، شناخت جنسی و تعامل با خانواده همسر. هر کدام از این موارد را به طور مختصر توضیح می دهیم:

الف: آمادگی اقتصادی

ایجاد خانواده جدید، نیاز به آمادگی اقتصادی هر دو نفر دارد. تهیه مسکن و تهیه لوازم منزل دو وظیفه عمده اقتصادی همسران است. به طور سنتی در بیشتر نقاط ایران، دختر جهیزیه و پسر مسکن را تهیه می کند، البته این سنت در همه جا یکسان نیست و هر فرهنگ و قومیتی آداب و رسوم خاص خود را دارند.

دوران عقد به همسران این فرصت را می دهد تا آمادگی اقتصادی لازم برای ایجاد خانواده جدید را کسب کنند، البته دوران عقد در عین اینکه فرصتی برای آمادگی اقتصادی است معمولاً مشکلاتی را هم به دلیل مسایل اقتصادی به همراه دارد که به بحث در این باره خواهیم پرداخت.

ب: شناخت جنسی

از آنجا که رابطه جنسی به طور کامل در دوران عقد رخ می دهد همسران می توانند نسبت به نگرش و رفتار جنسی یکدیگر شناخت قابل توجهی به دست آورند. افرادی که دارای مشکلات و اختلالات کنشی جنسی هستند در این دوره کاملاً قابل شناسایی اند. آنهایی

اجازه او پیمان می بندند. منظور از عقد قانونی همان ثبت رسمی ازدواج و پذیرش تعهدات قانونی و حقوقی ازدواج است و منظور از عقد اجتماعی، حضور خویشان و دوستان و جمعی از مردم در زمان عقد ازدواج است. حضور جمعی از افراد به عنوان شاهدان جمعی، پیمان زن و مرد را وجهه اجتماعی می دهد.

ضرورتها و کارکردهای دوران عقد

به طور سنتی بیشتر افراد ازدواج را یک تصمیم می دانند اما ما معتقدیم که ازدواج یک فرآیند است و در این فرآیند، امکان پیشرفت گام به گام به سوی هدفی فراهم می شود. زمانی که ازدواج را یک فرآیند بدانیم رفتارهای ما متفاوت از زمانی خواهد بود که ازدواج را تنها یک تصمیم تلقی کنیم. فردی که ازدواج را یک تصمیم می داند بر خود لازم می داند که در یک مقطع زمانی، تصمیم درستی بگیرد اما فردی که ازدواج را یک فرآیند می داند معتقد است که فرآیند، او را به تصمیم درست می رساند. بنابراین بر خود لازم می داند که فرآیند را بدرستی طی کند و در طول زمان به تصمیمی درست برسد. فردی که ازدواج را یک تصمیم می داند، ممکن است با هر مقدار اطلاعات، ناچار به تصمیم گیری شود، اما فردی که ازدواج را یک فرآیند می داند بر خود لازم می داند که فرآیندی را طی کند، به اطلاعات بیشتری دست یابد و سپس تصمیم نهایی و درست را بگیرد. اگر نگاه ما به ازدواج، نگاه فرآیندی باشد عبور گام به گام از مراحل مختلف را براحتی می پذیریم. دوران عقد در واقع یکی از مراحل فرآیند ازدواج است. همان گونه که نامزدی در ادامه آشنایی باعث می شد تا

که نگرش مثبتی به عمل جنسی ندارند، آن‌هایی که تمایل جنسی اندک دارند، آن‌هایی که بعضاً دچار انحرافات جنسی هستند، همه و همه در این دوره بخوبی قابل شناسایی اند. یعنی دوران عقد بهترین زمان برای شناخت جنسی و احیاناً درمان مشکلات جنسی است. اگر یکی از همسران یا هر دو دچار مشکلات جنسی باشند اولین کار مراجعه به متخصص درمان جنسی است. درمانگران جنسی، روان‌پزشکان یا روان‌شناسانی هستند که در حوزه درمان جنسی دوره‌های تخصصی بالاتری را گذرانده‌اند. درمان جنسی یکی از حوزه‌های تخصصی علم روان‌شناسی است. با کمک درمانگر جنسی، همسران به شناخت جنسی کامل‌تری از یکدیگر می‌رسند و متوجه می‌شوند که مشکلات جنسی آن‌ها تا چه حدی قابل درمان است؟ با توجه به مجموعه شناخت جنسی همسران از یکدیگر، در این دوران، همسران می‌توانند نسبت به ادامه رابطه با یکدیگر تصمیم‌گیری کنند. رابطه جنسی یکی از مهم‌ترین روابط همسران است و همانگونه که در فصل انتخاب همسر ذکر شد، افرادی که اختلال جنسی دارند، مناسب از دواج نیستند.

ج: تعامل با خانواده همسر

دوران عقد، شروع جدی تعامل با خانواده همسر است. خرید عقد، رفت و آمد با خانواده همسر، پذیرش خانواده همسر، احترام اعضای خانواده به عروس یا داماد و احترام به خانواده آن‌ها، دید و بازدید خانواده‌ها و ...

تعامل با خانواده همسر در دوره عقد از اهمیت زیادی برخوردار است. در اولین رابطه‌ها، پایه‌ها و مبانی نگرش افراد نسبت به هم، شکل می‌گیرد و از آنجا که در این دوران همسران بیشتر به فکر ارتباط باهم هستند، ممکن است از تعامل با خانواده یکدیگر غفلت کنند یا اینکه به خانواده همسر توجه بیشتری از خود او داشته باشند. هر کدام از این موارد می‌تواند سر آغاز اختلاف و تنش باشد.

بی‌تجربگی در برخورد با خانواده همسر می‌تواند، عروس یا داماد را با مشکلات بسیاری روبه‌رو سازد.

تجربه زندگی مشترک بدون تجربه عقد

(عقد و عروسی باهم)

برخی از خانواده‌ها به دلیل تعجیل یا به دلیل مسایل اقتصادی و هزینه‌های مراسم مختلف، عقد و عروسی را باهم برگزار می‌کنند یا به عبارت دیگر پس از دوران نامزدی با برگزاری همزمان عقد و عروسی دختر و پسر را به خانه بخت می‌فرستند. این کار باعث می‌شود که یکی از مراحل از دواج یا همان مرحله عقد توسط دختر و پسر تجربه نشود.

به نظر ما در صورتی که دختر و پسر آشنایی و نامزدی را بخوبی تجربه کرده باشند، تجربه نکردن عقد باعث می‌شود تا آن‌ها از شناخت جنسی یکدیگر محروم شوند. از آنجا که آشنایی و نامزدی در جامعه ما از طرف خانواده‌ها چندان با اقبال رو به رو نمی‌شود، تجربه عقد، تجربه مفیدی برای دختر و پسر است تا آشنایی و پیوند خود را عمق ببخشند و برای زندگی مشترک آماده شوند. نبود تجربه عقد در مقایسه با نبود نامزدی، قابل قبول‌تر به نظر می‌رسد. هر چه مراحل از دواج افشده‌تر سازیم یا بعضی از آن‌ها را حذف کنیم، همسران آینده را از تجارب حیاتی محروم کرده و امکان شناخت و پیوند مناسب‌تر را از آن‌ها گرفته ایم.

راه مناسب‌تر برای کاهش هزینه‌ها، برگزاری عقد و تجربه دوران عقد بدون برگزاری مراسم عروسی است. عروس و داماد می‌توانند پس از اینکه زمان مناسبی از عقد آن‌ها گذشت با رفتن به سفر یا برگزاری میهمانی مختصری به عنوان عروسی، زندگی مشترک خود را آغاز کنند.

ما معتقدیم که از دواج یک فرآیند است و در این فرآیند، امکان پیشرفت گام به گام به سوی هدفی فراهم می‌شود. زمانی که از دواج را یک فرآیند بدانیم رفتارهای متفاوت از زمانی خواهد بود که از دواج را تنها یک تصمیم تلقی کنیم.

موضوعات دوران عقد

مشکلات و مسایل دوران عقد شامل چند مسأله و موضوع می شود، از جمله موضوعات فردی، موضوعات بین فردی، موضوعات بین خانواده ها

الف: موضوعات فردی

تشکیل خانواده و ازدواج به طور معمول با استرس و فشار روانی همراه است. حتی اگر همه چیز بخوبی پیش برود باز هم ازدواج همراه با استرس است. در دوران عقد، فرد با مسایل اقتصادی مربوط به تشکیل خانواده، کنار آمدن، مدیریت استرس، ارتباط مؤثر با همسر و مسایل دیگری روبرو می شود که برخورد فردی او را می طلبد. کسب مهارت های زندگی کمک بزرگی است تا فرد از این مرحله با سهولت عبور کند.

ب: موضوعات بین فردی

در دوران عقد رابطه همسران بیشتر از دوران نامزدی است. همسران در این دوره دچار تعارض های بسیاری می شوند. اولین عدم توافق ها بیشتر در این دوران نمایان می شود. از آنجا که در این دوره لازم است تا در مورد بسیاری از امور تصمیم گیری شود، نبود تفاهم و نرسیدن به توافق می تواند مشکلات عمده ای را ایجاد کند. مهارت حل تعارض یکی از مهم ترین مهارت های مورد نیاز برای همسرانی است که دچار اولین تعارض ها می شوند.

گفت و گو و رابطه صمیمانه در این دوره از اهمیت ویژه ای برخوردار است. تأثیر و رد پای این دوره برای مدت ها در

یاد و خاطر همسران باقی می ماند. بنابراین بهتر است تلاش کنیم، تأثیر خوشایندی بر یکدیگر بگذاریم و این جز با مهربانی و صمیمیت و استفاده از مهارت های ارتباط صمیمانه، عملی نمی شود.

ج: موضوعات بین خانواده ها

یکی از مهم ترین مسایلی که روابط همسران را تحت تأثیر قرار می دهد، رابطه خانواده های آن ها با یکدیگر است. زمانی که مادر داماد با مادر عروس رابطه خوبی ندارد به شکلی این رابطه بر رابطه همسران نیز تأثیر می گذارد. زمانی که خواهر داماد با خواهر عروس رابطه مناسبی ندارد، رابطه همسران نیز می تواند از آن تأثیر بپذیرد. تنها زمانی رابطه خانواده ها کمترین تأثیر را بر همسران دارد که آن ها به استقلال و پختگی لازم رسیده باشند. استقلال و پختگی همسران در طول زمان باعث می شود که رابطه آن ها کمتر متأثر از رابطه خانواده ها باشد.

احترام خانواده هان نسبت به هم و پذیرش یکدیگر، بیشترین کمک را به همسران جوان می کند. رابطه خانواده ها با یکدیگر بسیاری اوقات خارج از کنترل همسران است. برای توضیح بیشتر به نمونه زیر توجه کنید:

«محسن و مونا ۶ ماه است که عقد کرده اند. مونا دو سال از محسن بزرگتر است و مادر محسن با این ازدواج موافق نبوده اما به دلیل پافشاری محسن، مجبور به پذیرش این ازدواج شده است.

در اولین میهمانی بعد از عقد که مادر محسن ترتیب داده بود، مادر بزرگ مونا به دلیل شرایط جسمی نتوانست حضور پیدا کند و عذرخواهی کرد. مادر محسن از اینکه مادر بزرگ مونا در میهمانی حضور نیافت بشدت ناراحت شد. خانواده مونا پس از مدتی متقابلاً خانواده محسن را دعوت کردند اما مادر محسن نیامدن مادر بزرگ مونا را بهانه کرد و در میهمانی شرکت نکرد. خانواده مونا نیامدن مادر محسن را توهین به خود تلقی کردند و متقابلاً مادر مونا در میهمانی خواهر محسن شرکت نکرد و... تمام این مسایل بر رابطه محسن و مونا تأثیر داشت چرا که محسن از رفتار خانواده خود دفاع می کرد و مونا نیز از رفتار خانواده خود. هر دوی آن ها نسبت به آینده خود نگران بودند و نمی دانستند که آیا زندگی مشترک شان در زمان مقرر شروع خواهد شد یا نه؟!»

آن‌ها در حالی که باهم قهر بودند به مرکز مشاوره مراجعه کردند».

همان‌طور که در نمونه بالا مشاهده کردید رفتار مادر محسن خارج از کنترل محسن و احتمالاً افراد دیگر بوده است. به نظر می‌رسد مادر محسن به طور ناهشیار، با این بهانه، مخالفت خود را با ازدواج آن‌ها بیان کرده است. او مخالف این ازدواج بوده و هست و به طور ناهشیار یا حتی هشیار سعی کرده است تا این ازدواج را با مشکل رو به رو سازد تا شاید فرزندش از ازدواج با دختر مورد نظرش دست بردارد. مادر محسن بخوبی توانست عروس و خانواده عروس را با مشکل مواجه سازد اما به نظر می‌رسد که عروس و خانواده او با بی‌تدبیری و ناهشیاری این فرصت را به او دادند تا بتواند نیت خود را عملی سازد.

احترام خانواده‌ها به یکدیگر دارای معنای استعاری است. وقتی مادر عروس به مادر داماد احترام می‌گذارد به معنای احترام به داماد و پذیرش اوست. وقتی عضوی از خانواده داماد به عضوی از خانواده عروس احترام می‌گذارد به معنای احترام به عروس و پذیرش اوست.

به هر حال تنظیم رابطه با اعضای خانواده اصلی یکی از وظایف مهم همسران در دوران عقد است.

بسیاری از تازه عروس و دامادها برای اطمینان بخشی به اعضای خانواده خود و حتی اطمینان بخشی به خود سعی می‌کنند که بیش از گذشته از پدر و مادر یا خواهر و برادر خود در برابر همسرشان دفاع کنند یا سنگ آن‌ها را به

سینه بزنند. بیرون رفتن از خانواده، احساسات متعارض و متفاوتی را در تازه عروس و داماد ایجاد می‌کند. از یکسو خوشحال هستند که خانواده جدیدی تشکیل می‌دهند از دیگر سو برخی همانند کودکان، اضطراب جدایی دارند. برخی احساس گناه می‌کنند از این که در حال رفتن و ترک خانواده هستند. احساس طرد از طرف خانواده، اجبار به رفتن و گاهی تمایل به طرد خانواده و شادی از این که خانه را ترک می‌کنند و دیگر لازم نیست که محیط خانه را تحمل کنند، احساسات دیگری است که برخی از افراد دارند. احساس ناتوانی و احساس ترس از ناشناخته‌های پیش رو، ترس از خطا در انتخاب همسر احساسات دیگری است که می‌تواند تازه عروس و داماد را با مشکلات درونی رو به رو سازد.

وجود احساسات متعارض می‌تواند رفتارهای متعارضی را در ما به وجود آورد. فردی که به طور ناهشیار خانواده خود را طرد می‌کند و از اینکه در حال ترک آن‌هاست، خوشحال است، ممکن است با چسبیدن به آن‌ها، بزرگ کردن آن‌ها و دفاع بیش از حد از آن‌ها به احساس درونی خود پاسخ دهد. فردی که احساس گناه دارد ممکن است بیش از حد به پدر و مادر خود محبت کند و چه بسا که به همین دلیل، حسادت همسرش را برانگیزد. به هر حال توجه به احساسات متعارض و آگاهی از آن‌ها کمک کننده است. دوران گذار معمولاً دوران سختی برای فرد و اطرافیان اوست چرا که فرد در شرایط برزخ به سر می‌برد.

نتیجه‌گیری

دوران عقد فرصت مناسبی برای شناخت دوزوج از یکدیگر و نیز شناخت بیشتر خانواده‌هاست و باید با دقت و صبوری و مشورت صحیح این قسمت از فرآیند ازدواج را بخوبی پشت سر گذاشت.

منبع: میر محمد صادقی، مهدی، ۱۳۹۳، دفتر پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی معاونت امور فرهنگی و پیشگیری سازمان بهزیستی کشور

به این موضوع امتیاز دهید (۱ تا ۱۰). کد موضوع ۱۰۲۲۷. پیامک ۳۰۰۰۷۲۷۳۱۰۰۰۱. نحوه امتیازدهی: امتیاز- شماره مقاله. مثال: اگر امتیاز شما ۸۰ باشد (۸۰-۱۰۲۲۷)